

Čtvrtek 13. října Hanspaulka.

Tak konečně jsme se vydali na Hanspaulku. Celodenní liják a zima jako v prosinci, tak nějak vypadalo počasí minulý čtvrtek. Počkali jsme si tedy a vyplatilo se, zima sice zůstala, ale na patnáct turistů z jedničky dnes nespadla ani jediná kapka.

Kde tady na tom kopci nad Prahou takovou vycházku nejlépe začít? Jen těžko by se hledalo lepší místo než u svatého Matěje. Místo s tisíciletou historií. A nejsou to jenom slavné Matějské poutě na něž sem přicházeli na jaře poutníci z daleka již od poloviny 16. století, proč se nepodívat ještě hlouběji do minulosti, vždyť pověst říká, že na hřbitůvku za kostelíkem leží i muži ze Ctiradovy družiny pobiti v dívčí válce. Tedy významné místo, patřící k tomuto kopci od nepaměti.

Doba však hodně pokročila, a že sem kdysi chodil někdo pěšky, dokonce z daleka, dnes již nikoho nenapadne ani ve snu. Autobusy u Matěje vychrlí každých deset minut stovky obyvatel Hanspaulky přijíždějící z centra města, a někdy, jako třeba zrovna dnes, je mezi nimi i pár turistů, kteří by si rádi bydlení a zajímavá místa na Hanspaulce trochu prohlédli.

Ano, mnoho se změnilo na tomto kopci během minulého století. A i když ty zásadní změny přišly již před sto lety, nic nebránilo tomu aby zde postupně vznikl rozsáhlý a velmi moderní obytný soubor. Zasloužili se o to podnikatelé, hlavně však slavní architekti jako byli Ladislav Žák, Karel Štípl, Josef Chochol, František Mária Černý a mnozí další.

Jak tedy tento kopec nad Prahou ještě v 19. století vypadal? Něco napovídá již jeho původní název: **Viničné hory**. Jižní svahy byly tehdy posety vinicemi s mnoha viničními domky a usedlostmi. Severní svahy svažující se k šáreckému potoku pokrývaly hluboké a husté lesy, a na tom se vlastně nic nezměnilo ani dnes. Parcely na jižních svazích začínaly získávat na ceně, když se Praha začala rozrůstat do šířky a viniční usedlosti byly postupně rozprodávány na jednotlivé stavební parcely. Asi bylo velké štěstí že se zde nestavělo živelně, ale podle jakéhosi tehdejšího „územního plánu“. Tak vzniklo příjemné moderní bydlení v přírodě a na mnoha místech s neuvěřitelným výhledem na Prahu. Ani ty viniční usedlosti nepřišly úplně zkrátka. Snad všechny posloužily k pojmenování zdejších ulic a ta pojmenování se zachovala až dodnes.

Takové místo jako Hanspaulka nemohlo uniknout pozornosti lidí z řad bankéřů, podnikatelů, vysokých státních úředníků ale i významných osobností. Bydleli zde a nebo alespoň nějaký čas žili básník a spisovatel Jaroslav Seifert, malíř a grafik Cyril Bouda, herci Lída Baarová, Vlasta Burian, dodnes tady má vilu slavný grafik a malíř Jiří Anderle, jehož obrazy na stěnách kostelíka sv. Matěje jsme si mohli prohlédnout při jedné z našich vycházek již před lety. Výčet známých osobností tím není ani zdaleka kompletní.

Chceme li si některá zajímavá místa prohlédnout, nezbývá než se vydat do ulic. A hned ta ve které stojíme po výstupu z autobusu ulice Šárecká, ukrývá zajímavost o které nevědí ani mnozí místní. Je to pomník-památník jedné významné události, a to zahájení provozu na první trolejbusové trati v Praze, trati od sv. Matěje do Střešovic v roce 1936. Důkaz o jak moderní a promyšlený projekt se na Hanspaulce jednalo. Vždyť v tu dobu Praha ještě běžně používala koňské povozy pro poštu, popeláře, mlékaře a další profese.

Dnešní simulace trolejového vedení

Trolejbusy v roce 1936.

Pamětní deska

Ze Šárecké ulice stačilo zahnout za roh do ulice Na Špitálce. Tady na křižení se širokou ulicí Na Kodymce, stojí tzv. **Mölzerova vila z roku 1938**. Eustach Mölzer znalec moderního umění, ji nechal postavit od architekta Františka Mária Černého, autora nových, válkou zničených věží Emauzského kláštera. Právě na stavbě této vily si lze poměrně dobře vysvětlit styl staveb, který tady navrhovali nejlepší architekti té doby, tzv. abstraktní funkcionalismus. Tedy hodně zjednodušeně i u těchto staveb slovo abstraktní znamená neobvyklý, zvláštní, výjimečný. A funkcionalismus tady bych zůstal u vysvětlení odborníků. Důraz na praktické vnitřní využití stavby, posuvné stěny umožňující změnit velikost místností podle měnící se potřeby, společné terasy pokud dům obývá více rodin a další možnosti vnitřních úprav. Ještě jedna vlastně nejdůležitější věc, dům je celý pootočen za ideálním výhledem na Prahu a za jeho osluněním.

Vyhledal jsem ale ještě lepší vyjádření funkcionalismu právě pro tuto stavbu

"Jak podnikatelé, tak architekti spolu vytvořili avantgardní architekturu, která byla založena na jakési abstraktní architektuře funkcionalismu, kdy ten dům byl funkčně uspořádán uvnitř a teprve jakýmsi odrazem na jeho fasádě bylo rozpoložení těch oken do zvláštního abstraktního obrazce".

Ulice Na Špitálce nabízí jen o několik čísel dál další zajímavost. Jednu z mála zachovalých, spíše však obnovených viničních usedlostí.

Jedna z největších viničních usedlostí Špitálka

Původní viniční usedlost **Špitálka** byla v 18. století zapálena Francouzy a přilehlé vinice zpustošeny. Usedlost však byla hned obnovena a pro svoji vynikající polohu, byla využívána jako hláska. Od vily je přímý pohled na Pražský Hrad a panoramatický pohled na celé město.

Po rozparcelování vinice na stavební pozemky, to byla právě vynikající poloha jež určovala její cenu.

Na Hanspaulce není až tak důležité do které ulice vstoupíte. Všude jsou stavby vynikajících architektů.

V ulici na Míčánce vidíme tři rodinné domy architekta Karla Štípla v tak zvaném režném provedení s přiznanými překlady.

V souběžné ulici Neherovské je hned několik staveb vynikajících architektů. Zastavíme se alespoň u dvou z nich. Tu s číslem 8, si pořídila herečka Lída Baarová v roce 1938, podle návrhu architekta Ladislava Žáka.

Snímek přední části vily je z doby před její opravou, ta byla financována novým majitelem. Ten ji nechal pietně zrekonstruovat podle projektu architekta Ladislava Lábuse

Tato funkcionalistická dvoupodlažní vila je typickou ukázkou streamline architektury, což je odnož stylu art deco, která se objevuje ve 30. letech. Architektura streamline je nápadná zaoblenými nárožními a četnými nautickými prvky, jako jsou kulatá okénka či kapitánský můstek s kovovým žebříkem. Cílem této architektury je evokovat co nejvíce dojem obrovského zámožného parníku.

Pro srozumitelnost jsem si toto vysvětlení dovolil doslovně ocitovat.

Ulice Neherovská 10. Hned vedlejší velmi strohá stavba ze stejné doby. V jakém ta je stylu?

Je to prý vědecký funkcionalismus. Vila byla postavena podle návrhu architekta Josefa Chochola.

Proslavil se kubistickými domy na pražském Vyšehradě.

Obě tyto vily v Neherovské ulici jsou na nejexkluzivnějších místech s výhledem na Pražský Hrad.

Neméně zajímavá je ulice Fetrovská. Také ta nese jméno viniční usedlosti a také zde nacházíme objekty které nelze přehlédnout.

Vinici zvanou **Fetrovská** vlastnil na tomto jižním svahu v 16. století Petr Fetr, komorník při **Deskách zemských**.

Desky zemské byl vážený a důležitý úřad, byl to vlastně dnešní katastr nemovitostí. Druhá polovina 16. století je skoro neuvěřitelné datum, když si uvědomíme že ještě dnes některé státy tento úřad nemají ani po stovkách let.

Podívali jsme se i k vile **generála Aloise Eliáše**.

Československý politik a generál Ing. Alois Eliáš byl hrdina domácího odboje za 2. světové války a předseda protektorátní vlády. Za svou odbojovou činností byl nacisty jako jediný předseda vlády okupovaného státu popraven.

Tedy i Fetrovská ulice měla co nabídnout. Navíc nás nasměrovala do samého srdce Hanspaulky, kde stojí v Centrálním parku zámek Hanspaulka.

Zámek Hanspaulka

nese jméno po císařskému radovi Janu Pavlu Hippmannovi, **Jan Pavel – Hans Paul**. Ten značně zvelebil původní venkovský statek, a v roce 1773 dal zbudovat jednopatrový barokně-rokokový zámek s ozdobným průčelím na bývalé vinici **Diskáciátce**.

Zámek Hanspaulka byla jedna z nejvýstavnějších a také největších usedlostí, která později dala jméno celé vilové čtvrti, vyrostlé na bývalých pozemcích viničních usedlostí Diskáciátky, Durinky, Toulavské, Chodovské, Slavíkovské, Špitálky a mnoha dalších menších viničních domků.

Po první světové válce se zámek dostal do majetku hlavního města Prahy, později městská rada prodala objekt zámečku soukromé firmě pro komerční účely. Zámek byl také nabídnut k bydlení Václavu Havlovi, ten dal ale přednost vile v Dělostřelecké ulici v Dejvicích. Dnes je budova krásně opravena a sídlí v ní Institut Václava Klause.

Centrální park byl nově upraven a základní kámen rekonstrukce parku je uložen ve spodní bráně vchodu. V celém parku byly instalovány svítelníky v retro stylu bývalých plynových lamp.

Hanspaulka však nemá jen krásné vily na jižních svazích, ale i jednotlivé nebo řadové domy v ulicích Na Dirince, Havlovské, Hermelínské převážně ve stylu art-deco, ulice tzv. úřednických domků, bydlení pro střední třídu.

ulice Havlovská

ulice Na Pískách

Ulice Na Pískách bývalá hanspaulská hlavní třída s krásnými domy také ve stylu art-deco, s obchody, cukrárnami a restauracemi je zároveň naším posledním zastavením na Hanspaulce. Z této živnostenské činnosti však zbylo do dnešních dnů jen velmi málo.

Čas se zastavit nedá a tak i zde na Hanspaulce pokračuje dnes stavební činnost, převládají však opravy a rekonstrukce. Teď záleží na jednotlivých majitelích aby zachovali to co bylo původním záměrem podnikatelů a architektů v první polovině 20. století.

Díky tomu snad i v budoucnu bude jistota že na Hanspaulce bude možné potěšit se pohledem na původní nápady tehdejších architektů jako je ten na našem obrázku z Toulovské ulice.

Hanspaulka 13. října 2016.

Toto datum nebylo jen datem naší vycházky Hanspaulkou, při našich vycházkách si občas připomínáme i významné události vázící se k tomu dni.

Tentokrát je připravily dámy Ála a Dagmar. Můžeme se o ně podělit s ostatními:

Na den 13.října připadá Mezinárodní den předcházení přírodním katastrofám.

13. října 1781, vydává císař Josef II. tzv. toleranční patent-vyhlašuje neomezenou náboženskou svobodu.

13.října 1921, se také narodil Yves Montan francouzsko italský zpěvák a herec .

No a když jsem se potom doma podíval do počítače, zjistil jsem že dámy snad ze skromnosti, nebo měli strach že to snad budu kontrolovat vynechaly ještě jednu událost.

13. říjen je také Mezinárodním dnem bez kalhotek, je další z absurdních svátků a slaví se od r. 2012. Tedy dámy pozor ! Psychologové doporučují-urologové varují ! Vyberte si.

Kronika Mirek, většinu fotek jsem udělal za krásného počasí při přípravě vycházky. Společnou fotografii pořídila Maruška Koblihová.

